

КАРАГОДІНА Олена Геннадіївна
Кафедра соціальної роботи та практичної психології АПСВТ

**Про роботу конференції
«Підготовка докторів філософії (PhD)
в умовах реформування вищої
освіти»**

5-6 жовтня, Запоріжжя

II Круглий стіл

«Запровадження програм підготовки докторів
філософії з соціальної роботи»

25 жовтня 2017 р.



Основні завдання*:

- обговорення проблем і перспектив впровадження в Україні нової системи підготовки докторів філософії (PhD)
- вироблення рекомендацій щодо вдосконалення діючої нормативно-правової бази, організаційних, методичних та інституційних засад діяльності аспірантури, присудження наукових ступенів, підготовки та атестації кадрів вищої кваліфікації

* Лист МОН №1/9-472 від 06.09.2017 р. Керівникам ВНЗ «Про участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції».



Питання, що розглядалися на конференції*

- зміст освітньо-наукових програм і навчальних планів підготовки докторів філософії
- використання європейського досвіду реалізації структурованих докторських програм в українських умовах
- специфіка нових галузей знань і спеціальностей
- академічна доброчесність і запобігання плагіату в дисертаційних дослідженнях
- публікації у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз
- підвищення рівня українських фахових видань
- реформування системи присудження наукових ступенів і діяльності спеціалізованих вчених рад
- сутність і процедури акредитації освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії та спеціалізованих вчених рад
- академічна мобільність аспірантів тощо

* Про участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти».

URL <http://www.uni-sport.edu.ua/content/pro-uchast-u-vseukrayinskiy-naukovo-praktychniy-konferenciyi-pidgotovka-doktoriv-filosofiyi>

(Дата звернення 21.10.2017)



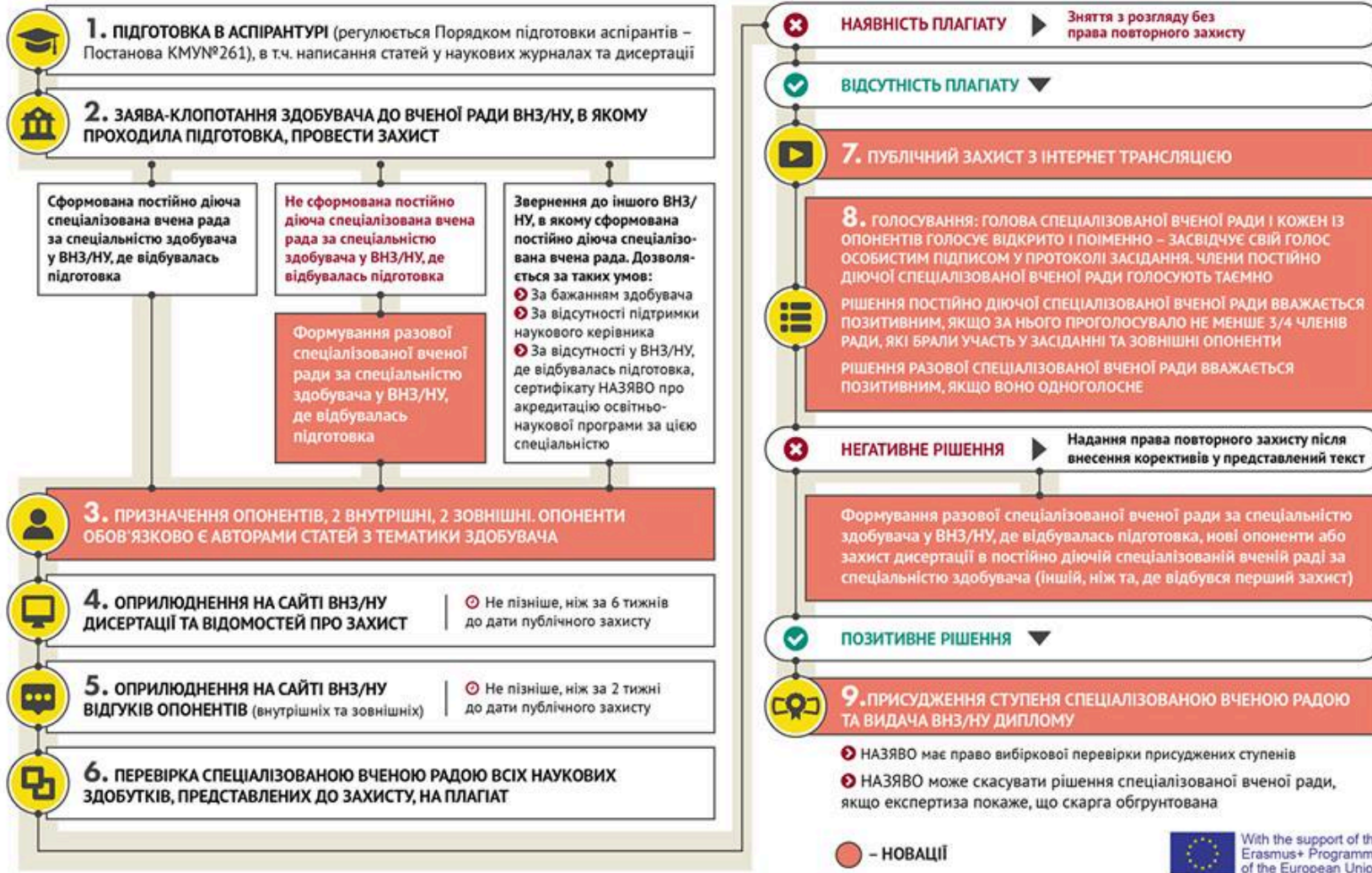
Пленарне засідання

Презентації:

- «Системна трансформація підготовки та атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в Україні» – **Андрій Шевцов**, директор департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації та ліцензування МОН
- «Порядок присудження наукових ступенів» (проект) – **Михайло Винницький**, радник міністра освіти і науки



ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PHD)



URL http://www.dochub.com.ua/sites/default/files/unit-attachments/2017/29/infographic_phd_final_0.pdf
(Дата звернення 21.10.2017)

Основні положення «Порядку присудження наукових ступенів»* (ступеня PhD)

Процедура прийняття: «Порядок ...» розробляється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО), схвалюється МОН і затверджується КМУ

Керівні принципи:

- Відповідає прийнятій у ЄС практиці, відповідно до якої атестацію здобувача ступеня доктора філософії (захист) проводять разові спеціалізовані вчені ради, сформовані під конкретного дисертанта
- Атестація здобувача ступеня доктора філософії має (як правило) відбуватися в тому закладі, де й підготовка
- Прив'язка системи атестації до акредитації програм аспірантури

* Проект постанови КМУ №Про порядок присудження наукових ступенів».

URL http://www.dochub.com.ua/sites/default/files/unit-attachments/2017/29/poryadok_prysudzhennya_proekt_7.pdf

(Дата звернення 21.10.2017)

* Презентація **Проекту «ДосHub» & Національної команди експертів з реформування вищої освіти.**

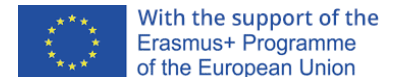
URL <http://www.dochub.com.ua/uk/normatyvno-pravova-baza>

(Дата звернення 21.10.2017)



Інновації запропонованого проекту

- Захист здобувачів ступеня доктора філософії переважно в разових спец. радах, разова спец. рада формується вченою радою ВНЗ/НУ під кожну дисертацію
- Збільшення особистої відповідальності членів спец. рад за якість дисертацій (Поіменне голосування голови і опонентів; Інтернет трансляція всіх захистів; Передбачена процедура скасування рішення спец. ради рішенням НАЗЯВО в разі виявлення порушень академічної доброчесності)
- Збільшення об'єктивності процесу захисту (Присутність наукового керівника на захисті забороняється; Відміна автореферату – кожен член спец. ради має читати дисертацію)
- Запроваджено «внутрішніх» і «зовнішніх» опонентів
(2 внутрішні + 2 зовнішні)
- Робота в спец. раді оплачується
- Порядком встановлюються загальнонаціональні мінімальні вимоги до кількості статей



Вимоги до наукових публікацій

- Визначено 2 категорії публікацій:
 - статті у наукових, зокрема електронних, фахових виданнях України, перелік яких затверджується МОН
 - статті у наукових періодичних виданнях з напряму, з якого підготовлено дисертацію, зокрема, у журналах, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science
- Для допуску до захисту доктора філософії – мінімум 1 з кожної категорії (для публікацій в іноземних журналах дозволяється підтвердження прийняття до публікації)
- Вищі за мінімальні вимоги можуть бути встановлені ВНЗ (науковими установами)

Разові спеціалізовані вчені ради (1)

- Разова спец. рада формується ВНЗ (науковою установою) для атестації здобувачів, які пройшли підготовку в цьому закладі
 - така норма відповідає принципу автономії + інституційної відповідальності: заклад, який готує, також атестує
- Разова рада формується лише закладом, чия освітньо-наукова програма за цією спеціальністю акредитована НАЗЯВО
 - Прив'язка системи атестації до акредитації програм аспірантури
- Склад разової спец. ради формується з 5 вчених **зі ступенем**
 - Голова + два внутрішні опоненти – співробітники ВНЗ/НУ, які задіяні в здійсненні відповідної освітньо-наукової програми
 - Два зовнішні опоненти з інших ВНЗ (НУ) із науковим ступенем і публікаціями з тематики дисертації

Разові спеціалізовані вчені ради (2)

- Разова рада формується вченою радою ВНЗ/НУ
 - Призначається голова + 2 внутрішні опоненти + 2 зовнішні опоненти
- НАЗЯВО *інформується* про склад разової ради
 - Заявочний принцип акредитації – принцип мовчазної згоди
 - Акредитація ради за формальними критеріями (публікації + відсутність у «чорних списках» осіб, які пропустили плагіат і/або псевдонауку)
 - Проведення захисту може бути заборонено, **якщо член ради звинувачувався в порушенні принципів академічної доброчесності**
- Голова ради – доктор наук, переважно гарант освітньо-наукової програми, несе персональну відповідальність за її роботу
 - Передбачено можливість адміністративних стягнень з голови ради
 - Забороняється призначення головою ради наукового керівника здобувача (за ліцензійними умовами – ліцензування асірантури потребує не менше 2 докторів наук)
 - Одна особа може бути головою не більше 3 разових рад на рік
- Всі опоненти (2 внутрішні + 2 зовнішні) мають мати публікації з проблематики дисертації за останні 5 років.

Положенням передбачено також:

- механізми забезпечення відповідальності за якість дисертаційного дослідження та його захисту (в тому числі перевірку на плагіат Етичним комітетом НАЗЯВО)
- позбавлення наукового ступеня (шляхом скасування рішення спеціалізованої ради рішенням НАЗЯВО)



Резюме і питання для обговорення

Огляд інформації про роботу конференції дозволяє визначити основні тенденції в регламентуванні діяльності програм підготовки докторів філософії. Водночас «відкритими» залишаються певні питання:

- коли «запрацює» НАЗЯВО?
- чи буде затверджений пропонований проект «Порядку присудження наукових ступенів»
- коли відбудеться реєстрації фахових видань з нових спеціальностей
- чи в змозі українська наукова спільнота на практиці реалізувати принципи академічної доброчесності

Пропонований *«Порядок присудження наукових ступенів»* спричиняє деякі складності організації атестації докторів філософії з соціальної роботи, зокрема:

- вимога щодо призначення 4-х опонентів дисертації обмежує можливості захисту дисертаційних досліджень з проблем, які є дійсно інноваційними, раніше мало досліджуваними в Україні

«Порядок...» не передбачає можливості введення до складу Спеціалізованої ради опонентів із закордонних університетів



Потреба в запровадженні етичної експертизи наукових досліджень з СР

- За відсутності належного рівня організації досліджень в соціальній роботі в Україні дотепер не обговорювалась проблема етичних стандартів досліджень та їх забезпечення
- Запровадження програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи спонукає до створення системи етичної експертизи досліджень:
 - а) потрібно дійти згоди щодо етичних норм досліджень
 - б) потрібно запровадити експертизу дисертаційних досліджень
 - в) потрібно запровадити практику етичної експертизи досліджень, результати яких презентуються в наукових публікаціях (і ввести відповідну вимогу до публікацій в українських фахових виданнях з соціальної роботи)

Аналоги

- практика етичної експертизи наукових досліджень за кордоном
- практики експертизи біомедичних досліджень в Україні

Пропозиція

- створити робочу групу для дослідження можливостей запровадження етичної експертизи наукових досліджень в соціальній роботі
- доручити робочій групі розробити проект етичних стандартів (норм) наукових досліджень з соціальної роботи та підготувати пакет документів, що регламентують створення комісій з питань етики досліджень в соціальній роботі



Кафедра соціальної роботи та практичної психології АПСВТ
socwork-chair@socosvita.kiev.ua

Дякую за увагу!

© При використанні матеріалів презентації обов'язкове посилання:

Карагодіна О.Г. Матеріали круглого столу «Запровадження програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи» (Київ, АПСВТ, 25 жовтня 2017 р.)

